

Dijitalleştirme Konusunda Türkiye'den Bir Proje Örneği: AccessIT

Prof. Dr. Bülent Yılmaz

Hacettepe Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

E-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr

Dijitalleştirme Konusunda Dünyada Durum

- **2011 yılında dijital dünyada var olan bilginin büyüklüğü 2006 yılına oranla 10 kat daha büyük olacaktır.**
 - **Dünyanın en zengin kütüphanesinde (Kongre Kütüphanesi) 170 milyon belge var. Web ortamında 550 milyar belge var. Dünya üzerinde her bir kişiye 90 belge düşmektedir.**
 - **Her yıl Kongre Kütüphanesi'ni 37 000 kez dolduracak kadar bilgi üretilmektedir. Bu bilginin %92'si manyetik ortama kayıtlıdır.**
 - **Dünya'da her yıl 2 Exabyte-100 katrilyon byte bilgi üretiliyor. (20 milyar adet The Economist dergisi)**
-

Dijitalleştirme Konusunda Dünyada Durum

- ABD'de yılda 80 milyar fotoğraf, 2 milyar röntgen filmi çekiliyor. Günde 610 milyar e-posta gönderiliyor.
 - Dünya'da her yıl üretilen bilgi için 1,5 milyar gigabyte'lık saklama ortamı gerekiyor.
-

Dijitalleştirme Konusunda Türkiye'de Durum

TÜİK'in 2010 yılı araştırmasına göre,

- Hanelerin %34'ünde masaüstü ve %17'sinde dizüstü bilgisayar var. Toplam %51. 2 evden birinde bilgisayar var.**
 - İnternet abonesi 2003 yılında 19 000, 2006'da 2,8 milyon ve 2010 Haziran'ında 7,7 milyon. İnternette yıllık büyüme oranı %25.**
 - Hanelerin %42'si İnternete ulaşabiliyor. Bu oran kentlerde %49.**
 - İnterneti dergi gazete okuma amacıyla kullanım oranı %59. Ailelerin yarısı İnterneti radyo dinleme ve TV izleme amacıyla kullanıyor.**
-

Türkiye'de Durum

- **Cep telefonu üzerinden hizmet alanların sayısı şimdilik 1 milyon.**
 - **2010 yılı ortasında cep telefonu abone sayısı 61,5 milyon. 3G abone sayısı 11,4 milyon.**
 - **Kuruluşlarda bilgisayar kullanım ve İnternet erişimine sahiplik oranları 2009 yılı itibariyle %90,7 ve %88,8. İnternet erişimine sahip girişimlerin web sayfasına sahiplik oranı 2009 yılı Ocak ayında %58,7'dir.**
 - **Kuruluşların bu sayfalar üzerinden sundukları hizmetler sırasıyla %77,9 ile "ürün katalogları ve fiyat listesi"**
-

Türkiye'de Durum

- **Milli Kütüphane** koleksiyonunda bulunan 26 700 cilt yazma eserden yaklaşık 25.200 cildinin dijital ortama aktarılması tamamlanmıştır. Bu yazmalara ait dijital ortama aktarılan sayfa sayısı da yaklaşık 3 525 000 poza ulaşmıştır. 1100 adet sesli kaset kitaptan 387 adeti dijital ortama aktarılmıştır.
- **Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi**'nde 9 386 457 dijital materyal bulunmaktadır.

Türkiye'de Durum

- **YAZMA ESER BULUNAN HALK KÜTÜPHANELERİNDE DİJİTAL KOPYA SAYISI (MART 2010)**
 - **Toplam eser sayısı: 170028**
 - **Dijital kopya sayısı: 167353 (%98,3)**
- **MÜZELER**
- **Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi ve Etnoğrafya Müzesinde yaklaşık 120 000 dijital kayıt.**
- **DİĞER KURUMLAR**
- **Ankara, İstanbul, İzmir'deki birçok üniversite kütüphanesi ve diğer araştırma kütüphanelerinde (Örn. TBMM, IRCICA, İSAM, Tapu Genel Müdürlüğü vb.) dijitalleştirme çalışmaları sürüyor.**

Türkiye'de Dijitalleştirme Sorunları

- 1. Kurumlardaki "muhafazakar/korumacı" tutum.**
- 2. Farkındalık eksikliği.**
- 3. "Mevzuat (yasal yapı)" ile ilgili sorunlar: 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu.**
- 4. Telif Hakları sorunu ve korkusu.**
- 5. İşbirliği istekliliği ve örneklerinde eksiklik.(Toplu katalog vb.)**
- 6. Her kurumun kendi başına bir şeyler yapmak istemesi/ yapıyor olması. (Aynı materyalin dijitalleştirilmesi vb.)**
- 7. Bu konuya liderlik yapacak, eşgüdüm sağlayacak bir kurumun olmaması.**
- 8. Standartların eksikliği. (Üstveri, teknik şartname vb.)**
- 9. Proje temelli çabaların azlığı.**
- 10. Başarılı örneklerin yeterince paylaşılamaması.**
- 11. AB perspektifinin yeterince güçlü olmaması.**
- 12. Ulusal bir politikanın belirlenmemiş olması.**

Europeana

- Avrupa kültürel mirasına tek bir noktadan erişim sağlamak amacı ile geliştirilmiş Avrupa Dijital Kütüphanesi (<http://www.europeana.eu>)

europeana
think culture

Europeana

- 27 Avrupa ülkesinden, kütüphane, müze, arşiv, galeri gibi 79 farklı içerik sağlayıcı
- 15 milyon dijital obje:
 - **Metin:** Kitap, gazete, mektup, günlük, arşiv belgeleri
 - **Görüntü:** Resim, çizim, fotoğraf, tablo, harita, müze objelerinin fotoğrafları
 - **Video:** Film, belgesel, TV yayını
 - **Ses:** Müzik, kasetten, disklerden ya da radyo yayınlarından gelen ses kayıtları vb.
- 26 farklı dilde ara yüz, basit ve gelişmiş arama

AccessIT Projesi

**Bilgi Teknolojilerinin Değişen Yetenekleri Aracılığıyla
Kültürel Dolaşımın Hızlandırılması**

- ❑ **AB 7.Çerçeve Eğitim ve Kültür Programı başlığı altında Türkiye kaynaklı 2 projeden birisidir.**
 - ❑ **1 Mayıs 2009-30 Nisan 2011 (2 yıl süreli)**
 - ❑ **İngiltere'den MDR Partner, Yunanistan'dan Veria Halk Kütüphanesi, Polonya'dan Instytut Chemii Bioorganicznej, Sırbistan'dan Belgrad Şehir Kütüphanesi ve Türkiye'den Hacettepe Üniversitesi'dir**
 - ❑ **EuropeanaLocal adlı büyük projenin parçası.**
-

AccessIT Projesi

- **Amaç: Avrupa Birliği ve AB adayı ülkelerdeki kültürel mirasın dijitalleştirilerek dolaşımını sağlamak. Europeana'ya kaynak sağlamak.**
 - **Proje kapsamında, Türk kültür ve sanat eserlerine Türk ve Avrupa vatandaşlarının geniş çaplı ve demokratik erişimini sağlama için gerekli eğitim ve teknolojik altyapı olanaklarını maksimize etmek, bu kültür-sanat çalışmaları ve ürünlerinin Avrupa Dijital Kütüphanesine aktarılması yönünde altyapısal etkinlikler gerçekleştirmek hedeflenmiştir.**
-

AccessIT Projesi

Türkiye Proje Ekibi

- 1. Prof. Dr. Bülent Yılmaz (Hacettepe Üniversitesi-Proje Türkiye Koordinatörü)**
- 2. Doç. Dr. Özgür Külcü (Hacettepe Üniversitesi)**
- 3. Dr. Yurdagül Ünal (Hacettepe Üniversitesi)**
- 4. Ali Fuat Kartal (TKD Başkanı)**
- 5. Halil Demirdelen (Uzman-Anadolu Medeniyetleri Müzesi)**
- 6. Latif Özen (Uzman-Anadolu Medeniyetleri Müzesi)**

Kurumsal Sahip: Hacettepe Üniversitesi

AccessIT Projesi

Türkiye'nin Sorumlulukları

- 1. Dört uzmanın dijitalleştirme konusunda eğitimcilerin eğitimine katılımını sağlamak.**
 - 2. Üst düzey 4 bürokrat-karar vericiyi inceleme gezisine göndermek.**
 - 3. Açık arşiv kurmak**
 - 4. Proje Tanıtım Toplantısı yapmak – Ekim 2010**
 - 5. Dijitalleştirme konusunda en az 590 kütüphaneci-arşivci ve müze uzmanına uzaktan eğitim vermek.**
 - 6. Türkiye kaynaklı 50 000 kaydı Europeana'ya aktarımını sağlamak.**
 - 7. Proje Final Konferansı – Mart 2011**
-

AccessIT Projesi: Etkinlikler

- 1. Başlangıç Toplantısı (Kick-off Meeting) – Mayıs 2009**
- 2. Eğitcilerin Eğitimi alıştayı – Veria/Yunanistan – şubat 2011**
- 3. Dijitalleştirme Üzerine İnceleme Gezisi – Polonya - Mayıs 2010**
- 4. Hacettepe adresli web sayfası
(www.accessit.hacettepe.edu.tr)**
- 5. Hacettepe adresli açık arşiv kurulumu
(<http://www.accessit.hacettepe.edu.tr>)**
- 6. Hacettepe sunucusu üzerinden 727 kütüphaneci, arşivci ve müze uzmanına dijitalleştirme konusunda Hacettepe Üniversitesi sertifikalı 3 düzey uzaktan eğitim**
- 7. Milli Kütüphane ve Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne ait 50 000 kaydın Europeana'ya aktarımı (38 000-12 000)**

AccessIT Projesi: Sonuçlar

- 1. Dijitalleştirme konusunda çeşitli düzey kişi ve kurumlarda farkındalık**
- 2. Europeana hakkında farkındalık**
- 3. Kütüphane, arşiv ve müzeleri bellek kuruluşları adı altında aynı projeye ortak etmek**
- 4. Türkiye'de bu boyutta ilk uzaktan eğitim deneyimi ve başarısı**
- 5. Dijitalleştirme için Türkiye'de eğitim altyapısı**
- 6. Kendi bilgi ve becerimizle açık kaynak kodlu bir açık arşiv kurma deneyimi**
- 7. Türkiye'nin başarısı ile yeni bir AB proje girişimi**
- 8. Europeana'ya kayıt aktarım süreci ile ilgili deneyim**
- 9. AB projesi ve ortaklık deneyimi (Profesyonel proje anlayışı)**

AccessIT Projesi: Sonuçlar

10. Dijitalleştirme ile ilgili Türkiye'ye ilişkin sorunları görmek

1. Muhafazakar tutum, çekingenlik, st düzeyde bürokratik refleksler
 2. Telif haklarına ilişkin aşırı duyarlılıklar
 3. Uluslar arası perspektif açısından farkındalık eksikliği
 4. Europeana'ya kayıt aktarım sürecinin karmaşıklığı, zorluğu
 5. Türkiye'deki kurumlar arasında dijitalleştirme konusundaki iletişim eksikliği
 6. Alınması gereken çok yolun olduğunu (Europeana'da Türkiye kaynaklı tek bir kaydın olmamasını) görmek
-

**Indicate'e başarı dileklerimle... Çünkü
Indicate'in başarısı Türkiye'nin
başarısıdır.**

TEŞEKKÜRLER
